

משה חיים פלח

- 1..... בשיטת הרמב"ם בגדר פטור אונס
 4..... בדין לפני"ע באונס
 7..... בענין שומרת יבם
 10..... בסוגיא דסכין פגומה

בשיטת הרמב"ם בגדר פטור אונס

ציארנו אנחנו שאין זה הלוא מניעה אלא שלילה לפטור הנערה האנוסה" וכן האריך הרמב"ן (בהשגות לשרש הח') דאין זה אלא פטור, ולמה יזהיר הכתוב לפטורים מן המיתה אחר שכבר הוזכרו על שפיכות דמים יעו"ש, ול"צ דעת הרמב"ם.

והנה יעוין צרמב"ם (שם ה"ג) שסיים וז"ל איש שאנסוכו עד שצא על הערוה חייב מיתה צית דין שאין קישוי אלא לדעת, אצל האשה הנצעלת צאונס אפילו אמרה אחר שנאנסה הניחו לו הרי היא פטורה מפני שינרה נתגבר עליה עכ"ל, וכבר תמכו האחרו' דהרי הקדים הרמב"ם דאף בגוונא דיהרג ואל יעצור אם עצר ולא נהרג אין צית דין

כתב הרמב"ם (פ"כ מסנהדרין ה"ב) וז"ל כל מי שעשה דבר שחייצין עליו מיתה צית דין צאונס אין צית דין ממיתין אותו ואף על פי שהיה מלווה שיכרג ואל יעצור אף על פי שחלל את השם והוא אנוס אינו נהרג שנאמר ולנערה לא תעשה דבר זו אזהרה לצית דין שלא יענשו את האנוס עכ"ל, וכן מנה הרמב"ם הכך לאו צספר המלוות (לאוין ה"ד) וז"ל שהזכירנו מענוש האנוס על חטא שעשה אחר שהיה אנוס על מעשהו והוא אמרו יתעלה ולנערה לא תעשה דבר, וצסנהדרין אמרו אנוס רחמנא פטריה שנאמר ולנערה לא תעשה דבר עכ"ל, והרמב"ן (צסה"מ שם) השיג דאין זה לאו אלא פטור, וז"ל וכבר

אותו כעין דקתני צבא דלעיל אין צ"ד
ממיתין אותו עכ"ל.

ונראה לדון ע"ד דברי הכס"מ וצאופן
אחר, דצאמת אף בלא חסרון

התראה [וכגון דהתרו צו דדינו ליהרג
ולא לעבור וקיבל התראה] נמי דין
דאין בית דין ממיתין אותו כיון דהוא
אנוס, אלא דמ"מ הגביר מחויב מיתת
בית דין, אלא דאין הבית דין ממיתין
אותו.

ובביאור הדברים יש לומר, דהנה כבר
נתיבאר לעיל בסוגיא דאנוס
בגיטין, דפטורא ד"אנוס" אינו אלא
טענת אנוס, והנה בסוגיא דסנהדרין
(כ"ט א) אמר רבי שמואל בר נחמן אמר
רבי יונתן מניין שאין עוניתין למסית
מנחש הקדמוני דאמר רבי שמלאי הרבה
טענות היה לו לנחש לטעון ולא טען
ומפני מה לא טען לו הקדוש צרוך הוא
לפי שלא טען הוא מאי הוה ליה למימר
דצרי הרב ודצרי תלמיד דצרי מי שומעין
דצרי הרב שומעין, ומצואר צפשוטו
דצרי הגמ', דפעמים איכא פטור
שאינו מעיקרא דדינא ממנש, אלא
דמהניא צזה עטנה, ובעלמא אן נמי
טענין ליה, ובמסית דלא טענין ליה, אי
טעין איבו פטור ואי לאו חייב, ויעוין

ממיתין אותו, וא"כ נהי דאין אנוס
לערוך שאין קישוי אלא לדעת, מ"מ
אמאי חייב מיתת צ"ד, וגאמרו צזה
כמה דרכים.

ויתכן לדון צביאור דצרי הרמב"ם,
דהנה יעוין צכס"מ (ס) שכתב
וז"ל וקשיא לי שאע"פ שהוא עושה
מעשה כיון שהוא אנוס דין הוא שיפטר
וכמ"ש רבינו צסמוך שאע"פ שהיה
מלווה שיכרג ואל יעבור הואיל ואנוס
הוא אינו נהרג והיינו אפילו עשה
מעשה צידים ומי עדיף טענת אין קישוי
אלא לדעת מעושה מעשה צידים, ואפשר
לומר דצשלמא מעשה שצידים הוא דצר
שיכול לעשות צאנוס ושלא צרלנו אצל
קישוי כל שאינו מרולה צדצר אי אפשר
לו להתקשות כו' ועדיין קשה היאך
כתב רבינו שחייב מיתת צ"ד אפילו
את"ל שהיה לדעת מאחר שכתב
שאנסוהו פשיטא ודאי שלא התרו צו
וכיון שלא היתה התראה היאך יתחייב
מיתת צ"ד וכן השיגו הרמ"ך, ויש לומר
דחייב דקאמר היינו לומר שאין לו דין
אנוס אלא הרי הוא כמי שעשה צרלון
בלא התראה שיש עליו דין חייב מיתת
צ"ד אף על פי שאין צ"ד ממיתין אותו
מפני שלא התרו צו דיקא נמי דקתני
חייב מיתת צ"ד ולא קתני צ"ד ממיתין

האפוטרופוס יודע להשיב היה אצוי
 טוען ליתומים כדצרי רבי יוחנן עכ"ל,
 ומצואר כדצרי הרא"ש דבר חידוש, דדין
 טענין לא הוי מידי דממילא, אלא מוטל
 על הדיין לטעון כן בפועל, ומשמע דאי
 לא טען ופסק הדין חייל הדין ולא הוי
 טעות [וא"ל צזב אף לדינא דקס דינא
 צעכה צשיקול הדעת] אלא דמוטל על
 הצית דין לטעון [ונתצאר צאורך צפרק
 חזקת הצתים].

ומצתה יש לדון, דאף טענת אונס כן
 הוא, וצגונא דהדין דיברג ואל
 יעצור הרי שורת הדין דחייב הוא מיתת
 צית דין, אלא דאיכא טענה לפוערו, ואס
 לא טען כן ולא טענו לו הצית דין כן
 והרגובה, הרי הוא נהרג כדון, אלא
 דאיכא לאו צפנ"ע דנאמרה אזהרה
 לצית דין "לנערה לא תעשה דצר" וצבך
 קרא נאמר לאו על הצ"ד שלא לענוש את
 האנוס, ולהכי אף דהצברא "מחויב
 מיתת צית דין" אין הצית דין ממיתין
 אותו צפועל, ואס הרגובה לא הוי רליחה
 ולא עצרו צאיסור דשפיכות דמים, אלא
 אהך לאו ד"ולנערה לא תעשה דצר"
 גרידא, דנאמר צזב שלא לענוש את
 האנוס [ויעוין היעב צלשון הרמצ"ס
 (פ"ה מיסודי התורה ה"ד)].

ציד רמה וצחידושי רצינו יונה שם,
 ויעוין עוד צרמצ"ן וציד רמ"ה וצש"ר
 (צ"צ כט א).

ולקמן צפרק שני דייני (קט צ) ההוא
 דעשאה סימן לאחר ערער
 ושכיב ואוקיס אפוטרופא אתא
 אפוטרופוס לקמיה דאציי א"ל עשאה
 סימן לאחר איצד את זכותו אמר אי הוב
 אצובון דיתמי קיים הוב עעין ואמר
 תלם אחד עשיתי לך א"ל שפיר קאמרת
 דאמר ר' יוחנן אס טען ואמר תלם אחד
 עשיתי לך נאמן זיל הצ ליה מיהת תלם
 אחד הוב עלה ריכצא דדיקלי אמר ליה
 אי הוב אצובון דיתמי קיים הוב עעין
 ואמר חזרתי ולקחתי ממנו א"ל שפיר
 קאמרת דא"ר יוחנן אס טען ואמר
 חזרתי ולקחתי ממנו נאמן אמר אציי
 האי מאן דמוקיס אפוטרופא נוקיס כי
 האי דידע לאפוכי צצכותא דיתמי, ויעוין
 צרא"ש שם שהקשה דאמאי לא טען
 אציי עלמו ליתומים, דהא טענין ליתמי,
 ותירך וז"ל ומה שלא טען אציי ליורש
 צלא דצרי האפוטרופוס י"ל כו' אף על
 פי שטוענין ליורש, היכא דאית ליה
 אפוטרופוס ראוי הוא שהדיין ימתין עד
 שיעטון האפוטרופוס ולכך אמר אציי
 איצד זכותו כדי ששיב האפוטרופוס
 אס יודע להשיב ואס לא היה

בדין לפני"ע באונס

אחרים, כדאמרינן בצרכות (יט א) דחין חכמה וגו' אבל איסור לפני עור ליכא זכה"ג כיון דמעשה זאונס חשיב כנעשה מאליו [ויעוין צקוה"ע (סי' עה)].

והנה צעיקר הנידון יעוין ברמז"ס (פ"ה מהלכות תשובה ה"ו) ואלו הן שאין להן חלק לעולם הבא אלא נכרתים ואוזדין ונידונין על גודל רשעם וחטאתם לעולם ולעולמי עולמים המינים והאפיקורוסין והכופרים צתורה והכופרים צתחיית המתים וציצית הגואל המורדים ומחטיאי הרצים והפורשין מדרכי צבור והעושה עצירות ציד רמה צפרהסיא כיבויקים והמוסרים ומטילי אימה על הצבור שלא לשם שמים ושופכי דמים וצעלי לשון הרע והמושך ערלתו כו' (ה"י) מחטיאי הרצים כיילד אחד שהחטיא צדצר גדול כגון ירבעם ולדוק וצייתוס, ואחד שהחטיא צדצר קל אפילו לצטל מלות עשה, ואחד האונס אחרים עד שיחטאו כמנשה שהיה הורג את ישראל עד שיעצדו עצודת כוכבים או שהעטה אחרים והדיחם עכ"ל, ומצואר דהאונס

יעוין צקו"ש (א' יג) שכתב דלכאורה נראה דהגורם לחצירו לעבור איסור זאונס עובר צאיסורא דלפני עור, והוכיח מסוגיא דגדה (סא א) ת"ר צגד שאצד צו כלאים הרי זה לא ימכרו לעוצד כוכבים ולא יעשנו מרדעת לחמור אבל עושה ממנו תכריכין למת אמר רב יוסף זאת אומרת מלות צטלות לעתיד לצא כו' ויש מהראשונים שס שפירשו דהיינו משום הא דאמרינן צסוף מכילתין (ק"א ג) א"ר חייא צר יוסף עתידים לדיקים שיעמדו צמלבושיהן ק"ו מחטה מה חטה שנקצרה ערומה יולאה צכמה לצושין לדיקים שנקצרו צלבושיהן על אחת כמה וכמה, ואף צודאי תיכף כשיקום יפשוט אותם מ"מ צרגע הראשון קודם שיפשיטם יעצור צאיסור כלאים, ולהכי אסור להלבישו כלאים כדי שלא יעצור אח"כ צאונס.

ויעו"ש צקו"ש שכתב דחכם אחד דחה דהתם הקפידא משום צבוד הצריות דיצטרך להפשיט את עלמו תיכף אף שעדיין לא יהיו לו צגדים

דומיא דלבישה ולפיכך אסור למ"ד אינן
צטלות עכ"ל.

ומבואר בדברי הרשב"א דאיסור
ספייה אינו דוקא בקטן,

ולכפי למ"ד דמתים חייבין צמלוות, אף
דאינהו אינן מוזכרין בפועל דומיא

דקטן, מ"מ החי מלווה על המת ויטעוין
צריטצ"א שם דפליג, וכתב שם דהקשה

לפני הרשב"א דהיאך יעלה על הדעת
שיבא ר' ינאי סובר שאע"פ שמת האדם

אנו מוזכרין עליו, והיאך זה דומה
לקטנים הבאים לעולם ואנו חייבים

לחנכם ולגדלם צמלוות, למתים שהלכו
לעולמם ונפטרו לגמרי מחיוצם לעולם

כו', ונראה דס"ל להריטצ"א דיסוד
איסור ספייה הוי מדין חינוך, אך צדעת

הרשב"א נראה כדציארו האחרו' דיסוד
איסור ספייה היינו משום דסיבת

האיסור שייבא אף אלל קטן, ויטעוין
בקוב"ע (סי' עה סק"ד) דציאר דמהאי

טעמא קטן חשיב בר זביחה יטעוין שם
עודן ולכאורה לפ"ז יש לדון דצכל

המכשיל את חזירו צאונם, ייאסר עכ"פ
מדין ספייה, דאונם ל"ש אלא כלפי

עצירת הגזר, אך עלם המעשה שפיר
חשיב מעשה איסור דומיא דקטן, ואף

בגוונא דאית ציב היתרא דפיקוח נפש,
ואף אי פיקו"נ הוי הותרה ולא דחויב,

את חזירו לחטוא אף צדצר קל הוי מכלל
הנך דאין להן חלק לעולם הבא, ומשמע
דאף בגוונא דדינא הוא דיעבור ואל
יהרג נמי כן הוא, והרי צכה"ג לעובר
עלמא איבא היתרא דאונם ופיקוח נפש,
ואעפ"כ המחטיואו עוצר.

ובביאור הדברים יש לומר, דהנה יטעוין
צחידושי הרשב"א (מה שם)

שכתב וז"ל זאת אומרת מלות צטלות
לעתיד לצוא, י"מ משום דאמרין

צכתבות (קיא ג) מתים שעתיד הקדוש
צרוך הוא להחיות בצבושיהו הן עומדין,

וקשה לי דמתים שהחיה יחזקאל יוכיחו
דאמר צפ' חלק (צ צ) אבא מהן ואלו

תפלין שהניח לי אבא מהם היו, ונ"ל
לעתיד לצא משעת שמת קאמר ולומר

שאין החי מלווה על המת, כדרך שאמרו
(יצמות קיד ה) צקטנים לא תאכלום קרי

ציב לא תאכלום להזכיר גדולים על
הקטנים, וטעמא משום דכתיב צמתים

חפשי כיון שמת אדם נעשה חפשי מן
המלות צשעת מיתתו כו' והא דאקשינן

לא שנו אלא לספדו אצל לקצרו אסור,
משום דשטענז לא אסרה תורה אלא

לבישה והעלאה דומיא דלבישה וסופדו
לכבודו צלחוד הוא, והוי דומיא דמוכרי

כסות שמוכרין כדרכן, אצל לקצרו הוי

מ"מ הא חין הכיתר אלא כלפי עצירת
הגזרא, אך עלם המעשה צעלמותו הוי
מעשה איסור, וסיבת האיסור שפיר

שייכא זיה, וממילא שייך לדון בזה
איסור ספייה.

בענין שומרת יבם

בנכסין שאם יד הצעל כידה יד היבם גריעא ומכני תנאו בלשון זה כדין ארוסה ואם יד הצעל יתר מידה יד היבם כידה ונמלא כשותף ואין תנאי שבלשון זה מועיל והדברים נראין עכ"ל יעו"ש, ומבואר דלמ"ד ידו כידה אף לאחר היבום מלי היבם להסתלק בלשון דין ודברים, ולכא"ו גדר הדברים לריך ביאור עובא, דהרי לאחר היבום נעשית כאשתו לכל דבר (יבמות לה א וע"ש לג א) והיאך מלי להסתלק בלישנא דדין ודברים, ובמה דמיא לארוסה.

ויתכן אולי לדון בביאור הדברים, דהנה צריש יבמות (ג ז) מבואר דאי לאו דגלי קרא הו"א דאף אחות אשה מתייבמת דאחי עשה דיבום ודחי לא תעשה דאחות אשה ואף דהוי ל"ת שיש בו כרת, ותמכו האחרו' דהא בפשוטו קנין היבמה מעכב במלוות היבום, וכיון דלא תפסי קידושין באחות אשה מאי מהני עשה דוחה לא תעשה [למה דנקטינן בפשוטו דדינא דלא תפסי קידושין תלוי צסיבת האיסור ובעלם השם ערוה, ואף היכא דמותרת בביאה

הכותב לחשתו דין ודברים אין לי בנכסין הרי זה אוכל פירות בחייה ואם מתה יורשה אם כן למה כתב לה דין ודברים אין לי בנכסין שאם מכרה ונתנה קיים כו' אמרי דבי רבי ינאי בכותב לה ועודה ארוסה כדרב כהנא דאמר רב כהנא נחלה הצאה לאדם ממקום אחר אדם מתנה עליה שלא יירשנה כו' אי הכי אפילו נשואה נמי אמר אביי נשואה ידו כידה רבא אמר ידו עדיפא מידה נפקא מינה לשומרת יבם, ופירש רש"י כלומר לענין דין ודברים לא פליגי דדין ידו כידה ודין ידו עדיפא מידה אין מועיל זה לשון דין ודברים לסלקו ופלוגתא דאביי ורבא לענין שומרת יבם איצטריך וביבמות אפליגו זה אביי ורבא בפרק החולץ (לג א) גבי מתני' דפ' דלעיל בהאשה שומרת יבם שנפלו לה נכסים דקתני מתה מה יעשה בכתובתה כו' עכ"ל ויעוין ברי"ף צסוגין וברש"א (לעיל פ ז).

אך המאירי צסוגין כתב וז"ל לפי מקומו נראה לי לפרשה לענין יבם שכנס וכתב לה דין ודברים אין לי

האחרו' דחוזר ומפיל את אישות אחיו
הראשון^א וכיון דכלפי המת לא הויא
ערוה ואית זב תפיסת קידושין, מלי
היצב לעמוד באישות במקום אחיו, אף
דכלפיו הויא ערוה דלא תפסי זב
קידושין.

ולדרך זו דאף לאחר היצום, לעולם
עומד היצום במקום אחיו המת,
יתכן לבאר קצת דברי המחירי, דהיצום
אף לאחר שכנסה אכתי דמיא לארוסה
ומלי להסתלק בלישנא דדין ודברים,
לדרך זו י"ל דדין האישות מתחדש כל
שעה ושעה מכה הא דעומד במקום
אחיו, ואף אי נימא דאית ליה ליצום אף
אישות ידידה בצימבה, הא תנן (יצמות לה
ב) כנסה הרי היא כאשתו לכל דבר
ובלבד שתהא כתובה על נכסי בעלה
הראשון ויעו"ש בגמ' (לט ב) וחזינן
דאישות היצום אינה מחייבת את היצום
בחיובי הכתובה מז"ע, אלא אכתי כל
דין הכתובה דידה אינו אלא מכה האח
המת, ולפ"ז נראה דה"ה זכויות
האישות דזוכה בצעל אינן מכה עלמו,

אכתי הויא ערוה לדין תפס"ק]
והגרש"ש (יצמות ס"ה) תי' דדין עשה
דוחה לא תעשה מהני אף לדין תפיסת
קידושין, דדין עדל"ת מהני לכל הנלרך
לקיום העשה (ויעו"ע בשער"י ש"ה פי"ה) וכן
צ"ח (בשער"י ש"ה פכ"ז) צסוגיא דס"פ
אלו נערות (לקמן מ א) דמבואר דשייך דין
עדל"ת בעשה "דולו תהיב לאשה" והרי
אין המלצה אלא בעצם הנישואין ולא
בצ"ה, אלא דכיון דאס תהא אסורה
לצ"ה ליכא קיום מלצה, הוי מהני
העשה להתיר אף את הצ"ה ואכמ"ל,
ונאמרו בזה עוד כמה וכמה דרכים.

ויש מבארים בזה, ע"פ המבואר
בכ"ד, דאף לאחר היצום לעולם
עומד היצום באשתו בתורת "קס במקום
אחיו" דהוא כונס את אישות המת
ועומד במקום אחיו המת [והאחרו'
תמכו לר"ל (יצמות יא א) דל"ל שליחותיבו
דאחין וס"ל דאחיו של חולץ חייב על
החלוצה כרת, א"כ צייצם ראשון ומת
היאך מייצם שני, ובה איכא איסור אשת
אח מכה המת הראשון, ומבארים

* אלא דבפשוטו אית ליה נמי אישות עלמית ומפיל בין אישות ידידה ובין אישות דאחיו המת, ומב"ע צע"ן
לית ליה נמי בנים לדידה, אך יש מבארים דמ"מ כל דין האישות ידידה אינו אלא במה דמעמיד
את אישות המת, ולהכי כל היכא דליכא נפילה מכה הראשון, אינו מפיל מכה עלמו אף אי ליכא עיכוז מאיסור
אשת אח דראשון ואכמ"ל.

אלא זוכה צהן רק מכה הא דקאי
צמקוס אחיו המת, והוי ככל ירושה
דמהניא לזכויות ולא לחובות [ואכתי
לריך לבאר הא דתלי אי ידו כידה או ידו
עדיפא מידה ואכמ"ל].

בסוגיא דסכין פגומה

וכתב צתו"ד וז"ל לפיכך כששיצר צה
עלמות ונמלאת פגומה פסולה שהרי לא
צדק עכ"ל, ומצואר צדצרו דשיצר צה
עלמות היינו לא צדק, ולכאורה ז"צ
לשיעת שאר הראשונים.

ונראה לכאורה לצאר צפשיטות, דהנה
צסוגין אמריין רצ הונא
כשמעתייה, ולכאורה היינו צמאי דאמר
לעיל דצהמה צחיייה צחזקת איסור
עומדת עד שיודע לך צמה נשחטה, אך
לכאורה מהתם ליכא הכרח לעלם
חידושא דרצ הונא הכא, אולם נראה
לצאר עפי, דהנה לעיל אמר רצ הונא
צהמה צחיייה צחזקת איסור עומדת עד
שיודע לך צמה נשחטה נשחטה צחזקת
היתר עומדת עד שיודע לך צמה נטרפה,
ולימא נשחטה הותרה הא קמ"ל דאע"ג
דאיתיליד צה ריעותא כדצעה מינייה
רבי אצא מרצ הונא צא זאצ ונטל צני
מעיס מהו נטל הא ליתנהו אלא נקצ צני
מעיים מהו נקצ הא קא חזינן דהוא
נקצינהו אלא נטלן והחזירן כשהן נקובין
מהו מי חיישינן שמה צמקוס נקצ נקצ
או לא א"ל אין חוששינן שמה צמקוס נקצ

איתמר השוחט צסכין ונמלאת פגומה
אמר רצ הונא אפילו שיצר צה
עלמות כל היום פסולה חיישינן שמה
צטור נפגמה ורצ חסדא אמר כשרה
שמה צעלם נפגמה צשלמא רצ הונא
כשמעתייה אלא רצ חסדא מאי עעמא
אמר לך עלם ודאי פוגם עור ספק פוגם
ספק לא פוגם הוי ספק וודאי ואין ספק
מוליא מידי ודאי כו', והנה נחלקו
הראשונים צגוונא דנאצדה הסכין קודם
צדיקה, ודעת רוצ הראשונים דצזה
מודה רצ הונא דכשרה, דכיון דלא חזינן
ריעותא כלל מוקמינן לסכין צחזקתה.

ולכאורה יש לעיין, דנראה פשוט
דהיכא דשיצר צה עלמות כל
היום הוי ודאי פוגם ממש, וא"א כלל
דלא תפגם מחמת זה [והרי אף עור
צדרך הולכה והצאה גרידא אפשר
דפגים, וא"כ הכאה צכה צעלמות
הקשין נראה דאי אפשר כלל דלא פגמאן
ולכאורה א"כ היכא דשיצר צה עלמות
כל היום הוי כנאצדה הסכין, ואמאי
פסיל רצ הונא, וצאמת שיעת הרמצ"ן
דרצ הונא פסיל אף צנאצדה הסכין,

דחזינן ריעותא, ולא מוקמינן לה בחזקת היתר [ועמא דמילתא נתבאר לעיל] ולפ"ז דצרי רב הונא הכא מוכרחים משמעתיה דלעיל, דמחלק בין ספק בשחיטה לבין ספק עריפה צגוונא דאיתילדא ריעותא כהאי גוונא.

ורב חסדא דפליג היינו משום ד"אין ספק מוליא מידי ודאי" וצפשוטו היינו דכיון דאית לן סיבה ודאית לתלות צה הכ ריעותא, שוצ לא עבדא ריעותא כלל למפרע.

ופרכי' לרב חסדא מתיב רבא לסיועיה לרב הונא עבל ועלה ונמלא עליו דבר חוץ אף על פי שנתעסק בצחותו המין כל היום כולו לא עלתה לו עבילה עד שיאמר צרי לי שלא היה עלי קודם לכן והא הכא דודאי עבל ספק הוב עליה ספק לא הוב עליה וקאתי ספק ומוליא מידי ודאי שאני התם דאיכא למימר העמד עמא על חזקתו ואימא לא עבל ה"נ העמד צהמה על חזקתה ואימר לא נשחטה הרי שחטה לפניך ה"נ הרי עבל לפניך הא איתילידא ציה ריעותא ה"נ איתילידא צה ריעותא סכין איתרעאי צהמה לא איתרעאי, והך "איתיליד ציה ריעותא" היינו כהא דאמרינן גבי

נקב עכ"ל, והנה האחרו' שם תמכו דכיון דזאצ ודאי נוקב א"כ לא חזינן ריעותא כלל צמה דהחזירן כשהן מנוקצין, ויש שדחקו דאינו ודאי נוקב, אך נתבאר לעיל דדצרי הגמ' כפשטן, דאף דזאצ ודאי נוקב, ונמלא דצאמת ליכא ריעותא כלל צמה דחזינן השתא נקב, מ"מ כיון דללד דהיו נקוצים מעיקרא, חזינן השתא הכ נקב, לא אמרינן צזה ריעותא דלא חזינן לא מחזיקין.

ומצתה מצוארים היעב דצרי הגמ' הכא, דהרי סיפא דמילתא דרב הונא דנשחטה הותרה אתי לאשמועינן אע"ג דאיתיליד צה ריעותא, ואף דאינה ריעותא ממש אלא דנטלן זאצ דודאי נוקב ואעפ"כ איכא למימר דחיישינן שמא צמקום נקב ניקב, וצזה קאמר רב הונא דטעמא דלא חיישינן היינו משום ד"נשחטה בחזקת היתר עומדת עד שיודע לך צמה נטרפה" וממילא משמע, דהיכא דאיתיליד ריעותא כהאי גוונא צשחיטה, כגון דצדק סכין ושחט צה ושיצר צה עלמות כל היום כולו, והשתא חזינן לה דפגומה, אף דמה ששיצר צה עלמות כל היום כולו הוי ודאי פוגם, ודמי לזאצ שנעל צני מעיים דודאי נוקב, מ"מ כיון דבחזקת איסור עומדת חשיב

חזינן דחיבו נקצינהו ממש קאמר אלא משום דדרך הזאב לנקוב קאמר הכי מי חיישינן שמא היה שם נקב מתחלה וצמקום הנקב הכנים לפרניו, ולא שנקב כלום אלא משום דחיבו הכנים לפרניו בנקבים נקט האי לישנא כו' עכ"ל, וצפשוטו מצואר דס"ל דאי זאב ודאי נוקב אכן לא חשיבא ריעותא, ולטעמיה ס"ל בסוגין דלרצ הונא דפסל בשיצר זה עלמות, ה"ה דפסל בנאצד הסכין, דכיון דשיצר זה עלמות ודאי פוגם הוי כנאצד, אך אי נפרש דצרי הגמ' כפשטן, ה"נ איכא למימר דדוקא בשיצר זה עלמות פליג, דכה"ג חשיב דאיתליד זה ריעותא.

זה זאב ונטל בני מעים והחזירן כשהן מנוקצין, דהא חשיב ריעותא, ומסקינן דהיכא דאיתלידא הכך ריעותא צדצר עלמו מודה רצ חסדא דחשיב ריעותא ולא מוקמינן אחזקה, ולא פליג אלא בגוונא דלא איתלידא ריעותא צדצר עלמו אלא צסכין.

והנה הרמב"ן לקמן (יב ט) כתב וז"ל והא דאמרינן לעיל אלא נטלן והחזירן כשהן מנוקצין מהו מי חיישינן שמא צמקום נקב נקב או לא קשיא לי מאחר דכי ליתנהו כלל כשרה כי איתנהו וידעינן דחיבו נקציה ליחוש שמא צמקום נקב נקב, ומשמע דלאו צדקא